СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 130. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 7-го червня 1938. — No. 130. Jersey City, N. J., Tuesday, June 7, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВЕЛИКЕ ПРОТИПОЛЬСЬКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — В суботу вечором, 4 червня ц. р., відбулося в Ню Йорку, в Купер Юніон, заходами злучених жіночих українських організацій велике протестаційне віче, звернене проти українських окупантів, головно проти Польщі, за припинення у Львові діяльности Союзу Українок і закриття українських жіночих часописів „Жінка" й „Українка" та за багато інших насильств, звернених проти українського народу. Не звертаючи уваги на дощ, людей було коло дві тисячі. Віче відкрила голова С.У.А., пані А. Вагнер, і на переміну з головою У.Ч.Х., панею А. Середовою, проводила вічем. Секретарювали: Марія Білик і Анета Кмець. Відкриваючи віче, пані Вагнер коротко розказала українською й англійською мовою причини віча. Після того попросила до слова представника ОДВУ, Е. Скоцка, котрий сказав присутнім про жахливий морд, поповнений на особі полк. Е. Коновальця в Ротердамі, і заповів на 12 червня загальні панахиди за його душу. Приявні повстанням з місць віддали честь покійному полк. Коновальцеві.

Далі забрала слово англійською мовою в імені молоді при „Обєднанні" панна Олімпія Гамкало. Переповідаючи знущання ворогів, закликала не лиш до протестів, але також до діл. Черговою бесідницею була заступниця голови С.У.А., пані Штогрин з Філядельфії. Вона розказала про велику роботу, яку робив Союз Українок на рідних землях і зазначила, що розвязання С. У. матиме великий відемний вплив на розвій нашого жіноцтва. Адв. Марсел Вагнер виголосив англійською мовою палку промову про знущання поляків та про напади на українську церкву і митрополита Шептицького. Бесідник сказав, що ми повинні кріпко стояти при своїм народі і помагати йому. Бо факт, що ми є американці, ще зовсім не увільняє нас від помочи рідному краєві. Він закінчив твердженням, що Польща на українських землях копає собі гріб. Пані Степанія Галичин українською мовою розказала про завдання нашої еміграції. Наша еміграція походить від поневоленого народу. Тому на ній лежить більше обовязків, ніж на еміграції державних народів. Бесідниця також підчеркнула, що на рідних землях виростає тепер уже новий тип жінки, не такої, що кориться тяжкій долі, але такої, що бореться з лихом. Панна Марія Боднар розказала англійською мовою про переслідування польської влади, підчеркуючи, що та жіноча організація і ті жіночі часописи, що їх тепер розвязала польська влада, зовсім не займалися якоюсь революційною роботою. Ні, вони тільки старались освідомити жінку в найосновніших суспільних питань. Д-р Лука Мишуга виголосив довшу промову, в якій на основі минулих історичних фактів доказав, що всяке братання з поляками не приносило ніколи українцям користи, а навпаки, шкоду. Бо все, коли лиш українці простягли полякам руку до згоди, зараз після того загострювалася польська політика супроти нас. Бо всяку спробу замирення поляки все вважали доказом нашої слабости. Вже Франко тридцять кілька літ тому виразно перестерігає українців перед угодою з поляками. Але теперішні українські угодові політики не звертають уваги на минулий досвід і все зачинають експеримент наново. Бесідник закінчив, що між поляками й українцями мусить вестися далі боротьба, аж до повної перемоги.

Пані Анна Гладун згадага про переслідування українського народу під Совєтами і закликала до збірок. В дальшій програмі забрав слово адв. Михайло Пізнак. Він сказав, що 75 літ тому з тоїж естради в Купер Юніон Гол промовляв Абрагам Лінколн за освободження чорних з невільництва. Тепер з тої естради ми домагаємося волі для 45 міліонів наших братів. Переповідаючи про звірства Польщі, бесідник зазначив, що в той час, коли інші народи культурно поступають, то Польща вернулась до варварських часів. Емілія Елкович в імені Українського Університетського Клюбу заявила, що її Клюб прилучається до протесту проти жорстоких переслідувань Польщі й обіцяє поміч у боротьбі з ними. Асемблимен С. Ярема сказав, що на основі святого письма всі люди родилися рівними. Та, на жаль, є такі народи, які цього не признають і гноблять інших. До тих гноблених належать українці. Панна Юлія Кусий говорила по англійськи про тяжке положення українців. Вона підкреслила, що американцеві майже неможливо зрозуміти, як можна робити перешкоди ювилеям такої інституції як „Просвіта" чи насильно відбирати культурний город. З таким ворогом як Польща можна тільки боротись і тому бесідниця закликала до боротьби чином. Пані Середа прочитала протестаційні резолюції по українськи, а панна Кмець по англійськи. Резолюції одобрено через аклямацію. Переведено збірку, яка принесла коло $500. Віче закінчено відспіванням „Не пора" і „Ще не вмерла".

Пікетування консуляту.

Того дня рано коло сотки українських жінок пікетували польський консулят. Делеґація пань, у яку входили А. Середа, С. Ґаличин, П. Різник, М. Попель і М. Пшик, удались до середини консуляту і передали секретареві консуляту протест проти того, що діється в Польщі.

НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ ДЕНЬ У ЙОНҐСТАВНІ.

ЙОНҐСТАВН (Огайо). — Відбувся тут перший Націоналістичний День, на який прибуло коло дві тисячі людей. Головними бесідниками були: ред. В. Душник з Ню Йорку і о. С. Мусійчук. Гідно вшановано память полк. Е. Коновальця.

ЩО БУЛО ПРИЧИНОЮ?

Це є перше питання, що виринає по кожнім летничім випадку, передовсім тепер, коли останніми часами цих великих випадків в Америці було багато. На образку: знавці Бюра Повітряної Торговлі розслідують такий випадок, що скоївся недалеко від летовища в Клівленді. У випадку згинули 10 осіб. Між людьми на образку є теж почтові урядники, що прийшли по почтові пересилки, які були на літаку. Кажуть, що причиною випадку був якийсь клопіт з машиною.

ПОМЕР ТВОРЕЦЬ „ДЖІЮ-ДЖІЦУ".

На покладі корабля „Рікава-Мару" помер вертаючийся до Японії з Каіра шеф японської делеґації на олімпійську конференцію, Іґоро-Камо. Померлий був творцем системи борні „джію-джіцу".

ЛІСТИ ПОЗБАВЛЕНИХ ГРОМАДЯНСТВА БУДУТЬ ПРОГОЛОШУВАТИ.

Між виконними приписами до закону про позбавлення польського громадянства є й такий, що всіх, котрі будуть позбавлені громадянства за діяльність на шкоду польської держави за кордоном, будуть проголошувати в урядових часописах.

ВИСЕЛЮЮТЬ З ПРИКОРДОННОЇ СМУГИ.

Староство в Надвірній виселило з прикордонної смуги на 10 років Василя Жупанського з Прислупа. Як мотив виселення подало староство засуд за провину проти безпеки польської держави.

СКРИПКА ЗА 250,000 ЗЛ. ВІДНАЙШЛАСЯ.

Дорогоцінна скрипка скрипачки Умінськоі, що її хтось вкрав був їй у Будапешті з замкненого авта, віднайшлася. Злодій продав був цю скрипку одному кравцеві за 40 пенґо, а в кравця пізнали цю скрипку як скрипку Умінськоі.

ЗАГОСТРЕННЯ ПРЕСОВОГО ЗАКОНУ В БОЛГАРІЇ.

У Болгарії проголосили загострений пресовий закон. Видавати часописи вільно за дозволом властей. У проханні за такий дозвіл треба зазначувати політичний напрям часопису, а також треба наводити висоту грошевих засобів видавництва. Редакторами не можуть ставати особи, що мають кримінальне минуле й що вели діяльність, ворожу для держави. За недозволені видавництва грозить кара.

УЧЕНИЦЯ ҐІМНАЗІЇ БЕНЕДИКТИНОК У ПЕРЕМИШЛІ ВТРАТИЛА ОКО.

В дівочій ґімназії Бенедиктинок у Перемишлі на Засанні підчас сходин учениць одна учениця з нижчих кляс кинула трикутником „на жарти" так нещасливо, що поцілила ним в око свою товаришку. Ніяка лікарська поміч не помогла нічого. Учениця втратила око.

ВОВКИ НАПАДАЮТЬ НА ПОЛІССІ.

Коло сіл Оздалинці й Тереблиці на Поліссі напали вовки на людей, а це на господаря Мальцевича й на пастухів Супрончука та Петрусевича. Мальцевича вовк погриз у лице й у ноги, а згаданих пастухів у руки. На громадському пасовиську в Борі вовки загризли чотири корови й двоє телят.

СЛІДОМ КРІВАВИХ ЗЛОЧИНІВ.

У селі Страдчі на Поліссі Сергій Самсоняк убив свого батька і важко зранив свою маму та сестру. Опісля підпалив хату і сам застрілився. Причиною страшних злочинів була сварка за поле. — В селі Ліпе, пов. Каліш, 33-літня А. Наздречев у божевільному нападі вбила свого чоловіка та однорічного синка. Опісля зранилася в голову і кинулася до поблизького ставу. Під впливом холодної води опамяталась і пішла до хати своєї матери, де її арештувала поліція. — В Мосціцах 38-літній М. Рудка знасилував 15-літню А. Винницьку й опісля важко зранив її, а сам скінчив самогубством. — У Баґінцях під Варшавою підхмелений робітник Станислав Шпада зранив легко свою жінку, яка підрізала йому бритвою горло. В безнадійному стані відвезли його до шпиталю у Варшаві. Причиною цього злочину була авантура, що її викликав підхмелений Щпада. — На досмертну вязницю за вбивство 12-літньої доньки засудив суд у Лодзі 29-літню вдову Марію Зайдлеву, яка допустилася цього страшного вбивства, щоб лише вийти замуж.

ЗНІМЧИЛИ 177 ПОЛЬСЬКИХ НАЗВ.

З Берліна повідомляють: Згідно з розпорядком надпрезидента пруських провінцій Бранденбурґ і Кордонної Познансько - Західньо - Пруської Марнії останніми часами змінили назви 177 місцевостей з польськими або словянськими назвами.

НОВІ КОСТЕЛИ.

На зборах у Бродах рішили побудувати другий костел. Предсідником будови вибрали емеритованого полковника С. Помяновского. — В Угринові Шляхотськім коло Станислава посвятили угольний камінь під будову римо-католицького костела на парцелі, що її подарував інжинір С. Бужинські.

СЛОВАКИ ДОМАГАЮТЬСЯ АВТОНОМІЇ

БРАТИСЛАВА (Чехословаччина). — Столиця Словаччини заповнилася тисячами селян. Зїхалися вони на поклик селянської партії, зглядно свого провідника о. Андрія Глінки, щоб своєю демонстрацією заманіфестувати свою волю правити самостійно своїм краєм. Не є це змагання до відірвання Словаччини, а тільки домагання добути для неї повну автономію. В параді було яких 70,000 учасників.

„Святий документ".

Демонструючі покликувалися на „святий документ", себто на пітсбурську угоду з 30. червня 1918 р., підписану чехами й словаками, згідно з якою словаки повинні мати повну автономію. Отсей „святий документ" привезли тепер американські словаки до Словаччини. Отець Глінка, убраний у священичі ризи, заповів, що словаки ніколи не відступлять від свого домагання. Як він говорив, то по церквах дзвонили. Говорив, стоячи між американським і новим словацьким прапором. Старушок викликав своєю промовою велике враження. Усіх словаків є в Чехословаччині 2,300,000.

СОЦІЯЛІСТИ СВЯТКУВАЛИ РАЗОМ.

ПРАГА. — З нагоди 60-літнього існування соціял-демократичної партії влаштовано вулицями міста великий похід, у якому взяло участь 120,000 людей. Маширували чеські соціял-демократи з німецькими і разом зо своїми провідниками. Президентові Бенешеві справили парадуючі велику овацію.

БОЙКОТУЮТЬ ЖИДІВ.

ВАРШАВА. — Союз Варшавських Ресторанників ухвалив бойкотувати жидів і не купувати у них ніяких товарів.

Тут тільки здержуються!

Заразом постановили здержуватись від продажу заграничного пива, як пільзненського, монахійського й т. д.

БОМБАРДУЮТЬ ФРАНЦУЗЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

ПАРИЖ. — Девять літаків, що надлетіли з еспанського боку, бомбардували залізничий шлях. Не було жертв у людях, а тільки перервано комунікацію. Літаки летіли дуже високо і не можна було пізнати, чи вони походять зо сторони червоної Еспанії, чи ген. Франка.

ЖЕРТВИ БОМБАРДУВАННЯ КАНТОНУ.

ГОНҐ КОНҐ. — Нараховано коло 300 вбитих жертв останнього бомбардування міста Кантону 50 японськими літаками. Уже семий день з черги йдуть такі бомбардування у ріжних місцевостях. За той тиждень згинуло наслідком бомбардувань з літаків 750 осіб. Ранених начислено 1,350.

ПРОТИ ЛЕТУНСЬКИХ НАЛЕТІВ.

ЛОНДОН. — Британський уряд хоче створити міжнародню комісію для студіювання справи бомбардувань з літаків. Є це звязане з положенням Еспанії. До комісії хочуть притягнути такі держави, які не є безпосередньо заінтересовані в еспанськім конфлікті. Покищо запрошено до участи Злучені Держави, Швецію і Норвеґію.

РАДІ З КООПЕРАЦІЇ АМЕРИКИ.

ЖЕНЕВА. — В кругах Ліґи Націй дуже зраділи з промови секретаря стейту Гола у справі задержання в світі режиму порядку і закону. Особливо зраділи з охоти Злучених Держав допомогти розвязці цієї проблеми. З того заключають, що Злучені Держави вже зрозуміли, що політика ізоляції не доводить до нічого доброго.

НАГАДАЛИ СОБІ МОРАЛЬ!

ПАРИЖ. — Премієр Даладіє заявив, що Франція змагає тепер до того, щоб сила і насильство не були в Европі рішальними чинниками. Казав, що треба видвигати в світі моральні чинники і звівати народи до помирковаюсти.

ВІДВІДАВ СТАЛІНА.

МОСКВА. — Уступаючий американський амбасадор Джозеф Дейвис вернувся з поїздки над Чорним морем і відвідав на прощання Сталіна, з яким мав двогодинну конференцію. По тій розмові не хотів сказати, що було темою конференції.

ХОЧУТЬ СТВОРИТИ СВІЙ „АЛЬКАЗАР".

ПАРИЖ. — Віднайшли „Пропалу Дивізію", що є 43-тою дивізією червоної еспанської армії. Вона відбилася від головної частини червоної армії, не піддалась, а схоронилась у високих горах, де заняла неприступні позиції. Має доволі харчів і амуниції й не лякається наступу армії ген. Франка. З цього, що та частина вдержалася в горах, червона армія зачинає творити леґенду про геройську поставу червоних військ у такий спосіб, як це оспівувано геройську оборону Альказару жовнірами армії ґенерала Франка.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА ПРОТИ МОДЕРНИХ ВАРВАРСТВ

Сомнер Велес, заступник секретаря стейту, прочитав на конференції з представниками преси заяву, котра дає ще один причинок до становища американського уряду до цього преважного питання, до війни. З огляду на те, що, подаючи до відома цю заяву, Велес уважав за потрібне виразно підчеркнути, що заява має одобрення президента Рузвелта та що американський уряд у цій справі вже порозумівається з іншими урядами, заява має тим більше значіння.

У цій заяві американський уряд підносить дипльоматичний протест. Протест цей у справі війни, але не проти самої війни, а проти способів її ведення.

У замітнім вступі до заяви американський уряд пригадує, що він уже кілька разів висказував переконання, що вибух поважних ворожих кроків денебудь інде в світі може зачіпити інтереси Америки. Через те він уважається управненим зачіпати справу ведення війни. Ці інтереси мусять бути зачіплені тим більше, коли в новочасній війні воєнні операції звертається не лише на жовнірів та уфортифіковані місцевості, але й на цивільне населення, що не бере безпосерідньої участи у війні, на жінок і дітей, та на зовсім неукріплені місця. Американський уряд каже, що, на його думку, того роду ведення війни противиться всяким засадам права й людяности, та не вагається називати такі методи варварськими. Як приклади таких варварських способів американський уряд наводить бомбардування Барсельони й Валенсії еспанськими повстанцями та бомбардування Кантону японськими військами.

Закид поломання всіх засад права й людяности — поважний закид, а назвати чиїсь способи війни варварськими — це гострі слова, коли таке робить уряд, що не бере участи у війні по ніякій стороні. Чи поможуть ці гострі слова здержати ці ломання всіх засад права й людяности й ці варварства, можна поважно сумніватися. Ті, що на такі способи війни рішилися, думали би поважно він них відступити хіба тоді, якби знали, що Америка вжиє проти них сили, а цього наміру тепер Америка не має.

Всетаки заява американського уряду не без значіння. Вона утверджує американське наставлення. Вона стверджує, що американський уряд іще далі займає те саме становище до способу ведення війни, яке він займав колись супроти німецької безпощадної кампанії підводних кораблів. Це становище тоді довело до виповідженння війни Німеччині. Коли тепер американський уряд іще раз підчеркує твердо те саме становище, то з того можна припустити, що якби так війна стала знову загальною, всесвітньою, якби американські інтереси були болюче зачіплені в ріжних місцях, то американський уряд може знову вмішатись у війну, знову в імя війни за засади права й людяности й в імя війни проти варварства.

ТРУПИ У ВІЛЬКАХ МАЗОВЕЦЬКИХ

(Надіслане з Галичини).

Вільки Мазовецькі, равського повіту, це вбоге село, а селяни мають переважно менше як по два гектари ґрунту, отже мусять усю увагу класти на випас худоби. Тимчасом польській „владі" захотілося без потреби залісити два громадські ґрунти, „Коло соснини" і в „Діброві", де власне громадяни пасли свою худобу. Це так, щоб докучити свідомій громаді. І хоч громада внесла рекурс до міністерства, лісовий референт при старостві, Купчиньскі, старався поставити на своїм і загатити прірви з річки Рати, котрими випливаюча вода перешкоджувала залісненню. До цеї роботи спровадив він робітників-селян з чужого села, але вони послухали місцевих людей і відступили від роботи. Тоді староста казав декотрих людей з Вільок Мазовецьких арештувати. А тому, що хтось у ночі ще деякі прірви поробив, то під примусом казав у дорозі шарварку їх загатити. Та в ночі на 11. травня повстали знову три прірви. Посол Перфецький старався полагодити спір угодово. На це воєвода згодився, але віцестароста Балуш і інж. Купчиньскі наперли на це, щоби бодай один рів на 95 метрів люди засипали, щоб у той спосіб рятувати (?) **„престіж"** (повагу!) влади.

Люди зпочатку на це згодились, але потім, боячися підступу, відступили від згоди, а чужих робітників прогнали від праці. Юрба народу обступила дім, де „уржендовали" Балуш і Купчиньскі, заступник комісаря поліції та війт збірної громади, і домагалася випущення дальших арештантів. На зазив, щоб розходитися, народ не послухав і тоді поліція почала стріляти та **застрілила Миколу Соханя й Гриця Іванусa,** а **Василь Мороз** бореться зо смертю. Микола Сохань стояв аж за третім плотом від дотичної хати і там його досягла куля.

Наступного дня привела поліція силою **громадських радних** (!) і змусила їх засипати рів, грозячи їм **Картузькою Березою** та **пацифікацією села.** Жінок, що протестували проти тої примусової роботи, поліція розігнала, бючи їх ґумовими палками.

Посол д-р Перфецький старався всіми силами злагіднити непорозуміння, але дарма! Польським „панам" ішло про **„престіж"** і тому взялися до такого страшного насильства.

Цікаво, що скажуть на це **радні** якогонебудь міста в Америці, коли довідаються, що є в Европі такі краї, де **радних** змушують поліційно до земних робіт і ще грозять їм концентраційними таборами. Д-р Перфецький стверджує, що в громаді Вільки Мазовецькі є **224** гектари лісу, що цілковито вистарчають для потреби села, що отже можна безпечно полишити тих **91** гектарів низалісених для селян, зокрема для тих, що зараз таки недалеко мають свої господарства.

Та польська влада думає про такі справи так, як думала шляхта у давній Польщі, де „престіж" стояв на першім місці, навіть вище життя, коли те життя клали — „рускі хлопи".

ЯК ГАЛИЧИНА ПЕРЕХОДИЛА ПІД ВЛАДУ АВСТРІЇ

В 1770 році Прусія, Росія й Австрія погодилися на поділ Польщі.

Австрія висунула домагання до Галичини на тій основі, що колись Галичина належала до Угорщини й угорські королі титулувалися королями Галичини.

Коли вже Австрія зайняла Галичину, цісар Йосиф II. в 1773 р. вибрався через Закарпаття до Галичини. 26. липня 1773 р. виїхав із Кошиць через Карпати на Ліськó, Сянік, Березів, Динів, Дубецько, Ярослав, Янів до Львова. **По дорозі виминав польські шляхотські двори, а на нічліг зупинявся по гостинницях. Йосиф II. старався передовсім зблизитися до простолюддя, пізнати його потреби.** У Львові замешкав у місцевого аптикаря.

Тимчасом комісія визначувала східню границю Галичини, **забиралась закопувати граничні стовпи на березі ріки Серета.** Коли **Йосиф II.** відвідав **околиці Збаража, то так захопився врожайністю землі, що приказав прилучити до своїх посілостей і смугу землі між Серетом і Збручем.** На його думку, Збруч мав багато більше стратеґічне значіння, ніж Серет. **Так то східньою границею Галичини стався Збруч, одначе згідно з розділом трактату, що говорив про ріку Підгірці*) як східню границю, одержала ця ріка офіціяльну назву „Підгірці".** Цісар Йосиф II. писав до своєї матери Марії Тереси, що „нарід у Галичині хіба фізичним життям пригадує людину. Дрібна шляхта теж дуже вбога: гноблять її вельможі. Всі ждуть від нас справедливости. Лише маґнати невдоволені".

Йосиф II. радив матері настановити ґубернатором Галичини енерґійного ґрафа Вербена, поробити старання для поліпшення економічного положення краю, оснувати духовні семинарії для освіти духовенства, настановити соймове представництво з духовенства, шляхти та міщан.

Незабаром після подорожі Галичина (на основі умови з 18. вересня 1773 р. між Польщею і Австрією) оконечно дісталась Австрії. Тоді **мешканці Галичини дістали приказ зложити присягу вірности Австрії.** Від духовенства присягу зложили (29. грудня) єпископи, від шляхти 42 делеґати, від міст і сіл їх зверхності. Шляхта заявила, що зложить присягу, коли м. і. **Австрія заборонить ставити** протестантські і **православні** (себто українські) **церкви,** коли відступників від католицтва каратимуть смертю і конфіскатою майна. Станиславівська шляхта покликувалася на приналежність Галичини до Угорщини і домагалась прав, які мала угорська шляхта. На ті домагання **шляхта не одержала ніякої відповіди, а всеж присягнула.**

*) В польськім атлясі з 1772 р. Серет назвали Підгірцями.

Австрійські урядники поводилися з польською шляхтою безпардонно. Коли ґубернатор покликав до себе шляхтича, держав його довго у ждальні, а часто і не допустив до себе. За найменший спротив владі посилали шляхтичеві до його дому **вояка, який приміщувався у панській спальні.** Взагалі австрійський уряд старався приборкати гордовитість шляхтича та дати йому відчути, що є влада над ним. Ґрафові Замойскому приказали, щоб розпустив своє приватне військо. Замойскі відповів, що потребує свого війська з огляду на безпеку. Тоді йому післали австрійське військо, а польське мусів розпустити. Київський воєвода Потоцкі, що мав у Кристинополі 1,500 „козаків", оправдувався, що не може їх розпустити, бо боїться розбишак. Йому прислали 300 вояків, а „козаків" мусів розпустити. Це так поразило гордого поляка, що він із досади небаром помер. (Той Потоцкі то був той сам жорстокий шляхтич, котрий, щоб не допустити до подруження свого сина Щасного з Марією Коморовскою, приказав наречену схопити й утопити). На шляхту Австрія наложила нові податки: в 1773 році 12% домінікального, а в 1774 році воєнного; при цьому шляхту увільнили від військової служби.

В 1774 році ґубернатором Галичини іменували ґрафа Гадіка, а галицьким надворним канцлєром ґрафа Вербена (з осідком у Відні). Новий ґубернатор 26. серпня дістав приказ, щоб заопікувався греко-католицьким віроісповіданням.

Простір, що його зайняла Австрія під назвою Галичини й Володимирії, займав 1,300 кв. миль із 2,700,000 населення. Австрія вже знала, що населення тієї країни не є польське, тому уряд заохочував письменників і вчених звернути увагу на нову провінцію і передовсім написати її історію. Це завдання виконали І. Х. Енґель і Гопе.

Енґель звернув навіть увагу австрійського уряду, що Галичина має зовсім також населення, як Україна, яка осталася під владою Росії. Тому, писав він, Росія може зажадати звороту тієї країни, тимбільше, що тут володіли потомки київських князів.

Столицею нової австрійської провінції, названої „королівством Галичини та Володимирії" настановили місто Львів.

Польський сойм, скликаний у 1773 році для потвердження поділу Польщі, одобрив (у квітні) відступлення Галичини Австрії та увільнив її мешканців від польського підданства.

Перший ґубернатор Галичини, гр. Перґен, не дуже то радив підпомагати русинів з огляду на Росію. Та віденський двір, особливож сам Йосиф II. не мав причини ворожо відноситися до галицьких українців, бо Австрія вже знала, що їх брати на Закарпатті (які здавна були під владою Габсбурґів) не давали й найменшої причини, щоб їм недовіряти. Навпаки, вірність угорських русинів для Австрії казала віденському урядові покористуватися світськими й духовними особами із Закарпаття як учителями для семинарій у Львові та Відні, призначених для навчання галицької молоді на будучих священиків.

Тому, що **польська шляхта не хотіла вступати до державної австрійської служби, отворилось поле для численних синів священиків і дрібної української шляхти, які одержали освіту в польських школах.** Коли на службу до політичних урядів брали головно німців, до суду та міських управ вступали в більшості українці. Так то українці й німці творили тоді головний елемент галицького урядництва. Більшість нинішніх урядничих родин у Галичині є українського походження. Це потомки перших австро-руських урядників.

ЯК ЗОДЯГАЛИСЬ УКРАЇНЦІ У ДАВНИНУ

(2)

Лише зо слів подорожників, що навідувалися в ці околиці в 13. столітті, можна загально здогадуватися, як виглядала тодішня українська ноша. Чернець Рубріквіс, якого в 1253. р. французький король Людвик Святий післав був до татар, каже, що **українська одежа,** яку він бачив, була похожа на одежу народів західньої Европи. Отже **була грецька,** бо в тих часах західні европейці любувалися у візантійських зразках. Напади татар, а то і довге господарювання татар в Україні, відрізали українців від звязків із Грецією, а наблизили їх до азійських народів і це було причиною, що український нарід від князів до простолюддя запозичив від азійських народів деякі частини одягу. Про українську одежу 13. століття не малиб ми і слабого поняття, колиб нам не оставили були деяких описів чужинці, що відвідували Україну. Майже всі вони згідні в цьому, що українці зодягалися подібно як і греки.

Після нападів татар українці носили **сорочку та штани,** з тією хіба ріжницею в крою, що сорочку стали робити коротшу. Ковнір або ожерелля чи шиворот та краї рукавів і маншетів **вишивали взористо червоними нитками, ріжнокольоровим шовком, сріблом і золотом,** а багаті люди нанизували **перлами та самоцвітами** (дорогими каменями). Ковніри були широкі чи пак високі два до три пальці, а часом робили окремі від сорочки, що їх причіпляли ґудзиками та петлями з гачками. Для защіплювання ковніра також пришивали шовковий або металевий ґудзик, нерідко з прикріпленою в ньому невеличкою перлою або самоцвітом. Більше вживали висячих ґудзиків. **Сорочку випускали поверху спідньої одежі** (себто по штанах) та підперізували коліровим шнуром або вузьким пояском.*) Спідню одежу (штани) шили широкі та перетягненим зверха шнурком завязували під сорочкою, а вдолі запихали в чоботи.

Нижчі верстви народу носили **азями** (полотнянка) і каптани **(сіраки)** з грубого сірого сукна. І ці й ті мали вузькі рукави, довжиною сягали по коліна, а защіпалися зпереду на петлиці або ґудзики.

Головно сірак, що тісно обхоплював стан, із морщеними рукавами, носили всі верстви народу. Сірак сягав до колін, а ззаду мав високий стоячий **ковнір,** що закривав усю потилицю, а звався **козир.** Козир це був один із перших предметів багатої одежі, тому зверхню його сторону **вишивали сріблом і золотом,** нерідко прикрашували перлами та дорогоцінними каменями. Сірак защіплювали зпереду на ґудзики, вбільшості подовгастими ґудзиками з френзликами, а рукави застібали стяжечками, ремінними або металевими нараменниками (клямрами), прикрашеними перлами та дорогоцінними каменями. В самім каптані (сіраку) ніколи не виходили з хати, а надягали **верхню довгу одежу,** без ковніра. Вона звалася **ферезі,** ферезея або ферез, зпереду защіплялася на довгі петлиці та ґудзики. Прості люди надягали ферез безпосередньо на сорочку.

*) Ще й тепер носять сорочку поверха по штанах у деяких сторонах Галичини, а навіть і на Волині (старі люди).

Як виходили з хати, на ферез надягали подібну до нього одежу, лише ще довшу, по самі пяти та багато ширшу, з розпорами для рук і з чотирокутним ковніром, що звисав іззаду майже до половини спини, часом і нижче. Звався охобень, а тепер називають такий ковнір бородиця чи пак богородиця.

В холодну пору, зимою, носили **кожух** охобень, з викладаним футряним ковніром. Запинались або на ґудзики або завязували довгими шнурами з френзлями. Носили також **турецькі кожухи,** з широкими, подвійними рукавами: одні рукави для рук, другі дуже довгі, звисали ззаду для прикраси. Прості люди носили звичайні кожухи, які підчас непогоди (дощу) обертали шерстю наверх, як і тепер носять.

Крім описаних тут родів одежі були ще й інші **одяги,** не загально-народні, лише виключно **двірські: терлик** (турецький каптан, **жупан** (або **зипун)** і кожух. Терлик похожий був на ферезу: мав короткі петлі, звичайно був обшитий сріблом або золотом, прикрашений перлами та самоцвітами. Турецьким каптаном називали довгу одежу, без ковніра та петель, яку закидали одною полою на другу, а запинали лише на шиї з лівого боку. Зипун (жупан) був подібний до сірака, лише з коротшими петлями. Двірський сірак або каптан, подібний до турецького, лише з широкими, одначе не такими довгими рукавами, носили князі поверх жупана. Полотнянку (яку звали **платно)** надягали на каптан, а краєм була вона похожа на ферезію, защіпали на короткі петлі та мала не такі довгі рукави. Таке „платно" носили лише князі. **Опашень** похожий був на „платно", лише підбитий футром. Останні чотири одяги носили лише князі й особи княжого дому. Стрічаються ще в літописах і інші назви одягів, як: **бухай, портище, тентеня, чуга, ормячок** і ін., одначе крій їх невідомий.

У жалібнях (смуткових) випадках носили жалібні одяги, а жалібною барвою були: чорна, вишнева, гвоздикова та багрова. І так у Волинсько-Галицькім Літописі сказано під датою 1152. року, що до галицького князя Володимирка вислав був князь Ізяслав посла Петра Бориславича, яким переказував: „Ти нам із королем (угорським) хрест цілував, що скільки маєш руської волости, то повернеш, а того не сповнив. Коли не поступиш так, як сказано в твоїх грамотах, ми з королем поступимо так із тобою, як нам Бог дасть".

А Володимирко сказав послові: „Скажи Ізяславові: Ти підстеріг мене й навів на мене короля. Та я, як живий буду, або голову мою положу або себе пімщу". На це посол запримітив, що чейже князь Володимир цілував хрест. А Володимирко сказав: „Що? цей малий хрестик?" „Хоч і малий — відповів посол та сила його велика, а ще Ізяслав сказав тобі, що як поцілуєш цей чесний хрест, а не додержиш присяги, то не будеш жити". І ще додав Петро: „Чи ти чув від королевого мужа про хрест?" А Володимир відповів: „Ви досить там того балакали, та тепер забирайся геть, їдь до свого князя!". Посол відїхав.

Опісля Володимирко пішов до церкви на вечірню. Як по вечірні сходив із хорів сходами, сказав: „Ох, так як би мене хто вдарив по плечах!" і вже не міг ні кроком поступитися. Князя вхопили люди попід пахи та понесли до кімнати. Там поклали його у гарячу воду, всеж до вечора Володимирко помер.

Тимчасом посол Петро Бориславич доїхав до Болшева. Тут над раном пригнали князеві люди та завернули посла до Галича. Посол ще не знав, що князь Володимирко вже не жиє. На княжому дворі вийшли напроти посла княжі слуги, всі в чорних плащах. Петро здивувався, що таке сталося. А як вийшов на сіни, побачив Ярослава (Володимиркового сина), що сидів на батьковім місці в чорнім плащі та клобуці (шапці), так, як і всі його мужі. Петрові подали столець і він сів. Колиж спитався, що сталося, йому відповіли: „Цієї ночі Бог князя забрав". А Петро сказав: „Таж як я вчора відхав, він був здоровісенький". Йому відповіли: „Щось його вразило в плече, з того став дуже ослабати і так його Бог прийняв".

Сірак, жупан (зипун) і каптан турецький підвязували **поясами** та **кушаками.** Пояси були ріжні: шовкові, оксамітні, шкіряні, прикрашені кованими, металевими бляшками, перлами та самоцвітами, часом із висячими торокaми та з мошонкою. Пояси звані кушаками складалися кілька разів. За поясами мали ніж або кинджал і ложку. При сорочках і жупанах бували дуже багаті **ковніри** з атласу, оксамиту та парчі (золототканої матерії), нашивані перлами і самоцвітами. Ті ковніри були **стоячі.** Були й **викладані** ковніри. В старинних документах вони часом звуться **наплечик,** а часом **княжі ковніри** зовуть **діядемами.** Славний ковнір (ожерелля) князя Володимира Мономаха, якого вживали при вінчанні українських князів, звався **барма й діядема.** Бояри й інші княжі достойники в свято чи іншу святочну нагоду надягали два **золоті ланцюги,** звані **чепи або ціпи** (від слова чіпляти, зціплювати), що звисали в виді хреста від плечей до бедра. Князі носили **ланцюги з хрестом.**

Шапки були ріжні. В 1252. згаданий уже чернець Рубріквіс бачив українців у високих, гостро-кінчастих шапках, із повсті або баранячої вовни. В 16. столітті шапки з вузьким футряним обрямуванням згадують під назвою колпаків, у 17. столітті вже попросту зовуть шапками.

Прості люди носили шапки з білої повсті, баранкові або з грубого сукна. Люди середнього стану носили шапки з тонкого сукна або оксамиту, з прикрасами із срібла, золота, перел і самоцвітів.

Шапкою звався теж і славний вінець (корона) князя Володимира Мономаха. Вінця того вживали потім при вінчанні великих (київських) князів.

Капелюхів перед 18. століттям зовсім не знали.

(Кінець).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Мир, від. 324, відбудуться в суботу, 11. червня, в домі Укр. Громади, 23. і Бравн, в 8. год. ввечір. Пригадується всім членам, що вкладки все мають бути вислані перед 25. кожного місяця; коли член суспендований, то ніхто тому не винуватий, тільки він самий. Повідомляється, що секретар не буде приймати вкладок у себе вдома, тільки на зборах Товариства, крім тих, що присилають почтою. Тому хай кожний старається бути на зборах. — Олекса Горохівський, предс.; Микола Бурак, кас. Мих. Туркот, секр.

З ДНЯ

БУДУЙМО НА НАУЦІ!

Український націоналістичний тижневик „Голос", що виходить у Львові, містить у 12 і 13 числі статтю С. Осінського під заголовком „За звязок української науки з життям". У тій статті автор розумно доказує, що український націоналізм не повинен обмежуватися до голословних політичних кличів і гасел, а повинен проникати всі ділянки суспільного життя і повинен творити націоналістичну науку.

Стверджуючи, що нам потрібно такої української історії, яка булаб висвітлена з націоналістичної точки погляду, в тій статті пишеться таке: „Не тільки механічного запамятування дат, сварів і чварів князівських чи інтерпретації гайдамаччини, якої ґенезу бачать тільки в матеріяльній нужді. Фільософії української історії потрібно. Історіософічної інтерпретації кожної події. На якому тлі росли і яка причина була таких, а не інших суспільних, політичних і т. п. явищ. Які закони кермують українським суспільним життям. Українська соціольоґія має зовсім іще неоране поле. Правда, соціольоґія ще молода наука, не всі ще й признають її наукою. Ціла низка допомічних наук входить тут у гру: й етика, й право, й економія, і т. п."

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА.

Про українську літературу пишеться там: „Українська література вимагає теж всебічного опрацювання, не тільки біоґрафій письменників, але як оформлювалися мистецькі ідеї росту життя, які ці ідеї були, чому саме вони і т. д. А чи маємо ми всесторонньо опрацьовану ґеоґрафію України всіх родів? Знання своєї сили й багатства й краси — скріпляють, підносять. Коротко, треба нам пізнати всю Україну: і землю і людей, минуле й сучасне, хвилини величі й упадку, і релігійний світогляд наших предків, і дух українського права збагнути, його теорію і практику, й засади державного устрою і державної влади і суспільного ладу в історії державного життя українського народу, і зміст мілітаризму, і які окремішні елементи яку ролю відогравали, все українське життя до глибини, до основ політичних, суспільних, моральних, усю теорію і практику; націоналістичну історію нації. Чого навчає нас досвід? Що тепер — що дальше? А засади нашої педаґоґії? Волюнтаризм на її ґрунті. Накреслити рамці майбутнього. Розробляти кожну ділянку життя".

ЩОБ ТАК ЗА ГРАНИЦЕЮ.

Такі великі вимоги ставлять до себе українські націоналісти на рідних землях. Можнаб висказати тільки побожне бажання, щоб таксамо ставилися до націоналізму і ті крути за границею, які надають тон українському націоналізмові. Націоналісти в краю вчать, що треба науково підходити до українського націоналізму. Не можна задоволятися перестарілими і все однаковими, непоглибленими кличами. Не можна говорити, що розвій націоналістичної ідеї треба лишати „емпіриці", чи сліпому бігові подій. Не можна виходити з заложення, що „наукова обрібка заздалегідь накине вузькі рамці для націоналістичної ідеї і через те спутає її". Так можуть говорити лиш ті люди, які мають якийсь незрозумілий страх до науки.

На світі лиш ті струї виходили переможцями, які вміли поєднати масову стихію з наукою, себто які вміли захопити маси, а рівночасно приєднати до себе вчених людей. Ті струї, які опираються виключно на масовій стихії, а відтручують науку, поборикавшись трохи, мов безголова бестія, остаточно мусять пропасти.

Та, підступаючи до науки, треба також добре дивитися на зміст, щоб часом і з науки не зробити тільки демаґоґічного маневру.

Всі ми мусимо дивитися твердо на дійсність. Бо лиш тоді можемо числити на перемогу, коли своїх починів не будемо будувати на фальші і брехні, тільки на науковій правді.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Протестаційне віче.

Дня 1. травня ц. р. відбулося в нашій громаді протестаційне віче, влаштоване заходами відділу ОДВУ й при спувучасті всіх тих українських національних товариств, що гуртуються при місцевій українській церкві. Віче влаштовано на те, щоб запротестувати перед світом проти брутального трактування нашого народу чужинецькими займанцями.

Віче відкрив гром. П. Мороз і пояснив ціль віча. Потім він покликав на голову віча гром. М. Давискибу, що зясував присутнім, у який спосіб поляки стараються винищити наш нарід. Ведені своєю захланністю, поляки лізуть на наші багаті землі і стараються їх скольонізувати своїми мазурами, випираючи в той спосіб наших людей з їх прадідних земель.

Далі виступив як перший бесідник молодий адвокат Дмитро Романів, котрий говорив до старших по українськи, а до молоді по анґлійськи. Він розповідав про знущання над нашим народом. Та притім додавав, що, не звертаючи уваги на те все, український нарід не піддається, а хоробро бореться проти чужих наїздів. До молоді він говорив, що вона може тут в Америці підготовитись до того, щоб колись відіграти корисну ролю в будові української держави.

Другим бесідником був литовець, адвокат Баґотис, старий приятель українського народу. Він говорив про положення українського народу та твердив, що те положення є переходове і воно зміниться. Він пригадував недавні ще часи, коли то литовці, підбиті царською Москвою, мріяли про волю і самостійність. Литовський нарід маленький і нераз здавалося, що це абсурд думати про визволення. А проте литовський нарід визволивсь і має свою державу. Тим кращу нагоду можуть мати українці, які від литовців далеко численніші. Баґотис також говорив, що він сам є соціяліст. Але проте він ціле життя ширив таку науку серед литовців, що вони можуть визволитися тільки тоді, коли осягнуть у нутрі національну солідарність і коли будуть самі сильні.

Головний реферат виголосив молодий націоналістичний провідник, В. Душник з Ню Йорку. В своїй одногодинній промові він пояснив присутнім значіння і силу цього протесту, а також навів усі надужиття ляхів над нашим безборонним народом, над церквою й її головою, митрополитом Шептицьким. Він натаврував червону Москву за її знущання над нашими селянами; згадав теж про панування румунів та чехів. Вкінці зупинився над політикою наших уґодовців, які, не звертаючи уваги на те все, таки далі забігають ласки ворогів і стараються виблагати від них полекші. Ті уґодовці далі продовжують ту уґодівську політику, хоч вороги здавлюють усе, що українське.

До збірки промовив о. Л. Кушнір, місцевий парох, завзиваючи присутніх зложити жертву на визвольну боротьбу. На його заклик зложено кількадесять долярів, які будуть вислані на призначену ціль.

Дальше забрав слово недавно прибулий з краю, зо стрийського повіту, І. Буцяк, що працював у краю в рядах українських націоналістів. Він передав привіт від тих орґанізацій, у яких працював у краю. Говорив, що український націоналізм росте, захоплює всі закутини, і нема сили, щоб його здушила.

Крім згаданих бесідників говорив іще о. І. Бойко і завзивав присутніх до посвяти і жертвенности для українського народу.

Далі панна Марійка Музика прочитала українською й анґлійською мовою резолюції віча, які присутні одноголосно приняли. Ті резолюції вислано потім до ріжних держав, а також до папи римського і до митрополита Шептицького.

Про те віче були згадки в місцевій американській пресі. По відспіванні „Не пора" і „Ще не вмерла Україна" люди розійшлися вдоволені.

М. Давискиба, голова віча;
М. Попович, Марійка Музика, секретарі.

НЮ БРИТЕН, КОНН.

„Свято Матери".

Заходом Молодечого Клюбу при укр. прав. церкві відбулося дня 8. травня ц. р. Свято Матери. Програму свята розпочав місцевий парох о. Е. Писар. В коротких словах пригадав зібраним, чому обходимо День Матери. Потім студент Іван Білинський, богослов укр. прав. церкви, виголосив святочну промову. Бесідник сказав, що не треба нам шукати в чужих народів матерей геройок, бо маємо їх в історії української нації, на що навів відповідні приклади. Згадуючи за обовязки українських матерей супроти нації, звернув увагу на таке виховання тих наймолодших, щоб нарід міг мати із них користь. З черги студент-богослов Василь Дармоць виголосив реферат, який побудував на поемі Шевченка „Наймичка". Референт звернув головну увагу на материнську любов, яка не знає жадних перепон. Марія Зень віддеклямувала „Плач сироти", а п. Котик закінчив свято короткою промовою. Промови та реферати були переплітані вміло віршами, виголошеними дітьми української школи. Збірка, яку перевели п. Білинський і п. Дзят на визвольну боротьбу, принесла $7.45. Жертвували: о. Писар $1; по 50 ц.: М. Вовк, В. Глестяк, А. Тимчишин, Е. Селеман; по 25 ц.: А. Дзят, М. Богатчук, Р. Старинчак, К. Япчанка, Е. Гаврилич, М. Оленяк, А. Піх, К. Зень, А. Салак, Е. Салак, А. Котик, О. Білас, П. Платуш. Гроші переслано до центральної управи О. Д. В. У.

М—шович.

РОЧЕСТЕР, Н. И.

Протестаційне віче.

Заходом О. Д. В. У. відділу 20 дня 6. травня вечором у парохіяльній салі відбулося протестаційне віче проти окупантів наших земель, а головно проти Польщі, за нахабні напади на митрополита Андрія Шептицького.

На вступі віча предсідник, Яким Дмитрів, пояснив коротенько ціль віча та попросив до слова о. В. Турулу, котрий подав загальний нарис про положення наших земель під Польщею. Він пояснив ляцьку кольонізаційну політику, переслідування наших установ, шкіл та всяких просвітніх та економічних інституцій. Дальше у своїй звязкій промові зясував ляцьку політику, відграничення Галичини від Волині та Полісся, щоб тим лекше було златинізувати та спольонізувати ті землі, закладаючи, свої „доми народове" та „косцюлкі".

На наступного бесідника предсідник віча представив адв. М. Пізнака з Ню Йорку, котрий своєю промовою зробив дуже глибоке враження на присутніх. У своїм рефераті передав він короткий перебіг нашої історії від визвольних змагань підчас світової війни до нині. Ті ідеї, котрі ширили Т. Шевченко та Іван Франко в своїх віршах, не були лише поетичними мріями, снами, вилитими на папері. Вони стали дійсністю в 1918 і 1919 році, коли то наші молоді хлопці — студенти-стрільці вхопили зброю й коли повстала Українська Вільна Держава. Дальше бесідник представив наше положення від утрати незалежности по нині. Він спинився на найновіших нападах поляків на митрополита та на цілу українську суспільність, включаючи провідників нормалізації. Бесідник представив змагання українського суспільства як у краю так і на еміґрації до повторення 1918 року. Він наводив факти із французької та американської історії. Колиб не революціонери в Америці, то нині з певністю Америка булаб під пануванням Анґлії чи іншої держави.

На закінчення адв. М. Пізнак закликав усіх громадян піддержувати бойову акцію, ставати в її ряди, щоб дати їй моральну та матеріяльну поміч. Опісля бесідник звернувся анґлійською мовою до молодіжи, закликаючи її до співпраці зо своїми батьками. По промові адв. М. Пізнака говорив гр. Роман Дмитрів, закликаючи присутніх до жертвенности та до праці, без якої ніяка поневолена нація не може обійтися. Дальше навів він факти з історії з часів Хмельницького, коли то 290 літ тому він розгромив ляхів аж 3 рази, а нині, майже 300 літ пізніше, ми так збайдужніли, що навіть сильно та могучо не спроможемося на протест проти своїх окупантів.

Дальшим бесідником, представником наших симпатиків литовців, був Ів. Моркен, який запевняв, що литовці піддержують і будуть піддержувати українські змагання, аж доки не повстане Незалежна Соборна Україна.

При кінці промовляв іще адв. А. Штулберґ і заохочував усіх до праці та приготованности, бо тепер саме пора, а час вже недалекий, коли то українські змагання та мрії здійсняться.

На закінчення секретар віча відчитав резолюції, котрі будуть вислані до ріжних держав. Потім голова віча подякував зібраним та бесідникам за присутність і співпрацю. Віче закінченсо гимном „Ще не вмерла Україна".

Підчас віча переведено збірку на покриття коштів та бойову акцію, котра принесла $60.75. З того вислано $15 на бойову акцію.

Програма та зміст віча були оброблені добре. Всетаки громадяни нашого міста не прибули громадно. Коли тут у Рочестері нараховується понад 4 тисячі українців, то аж прикро згадати, що навіть десята часть не прибула. Цеж сором для нас, коли ми навіть не можемо протестом постояти за свої права. Є в нас тільки горстка людей, що отверто обстоює та обороняє наші права. Можливо, що в будуччині ціла громада солідарно стане до праці, до боротьби. А тоді з певністю діждемося волі.

Іван Сидор, секр. віча.

ПРОВІДНИК ТАМАНІ ГОЛУ В КЛОПОТАХ.
По правій руці Джеймс Дж. Гайнс, головач Тамані Голу, відомої орґанізації Демократичної Партії в Ню Йорку. Фотоґрафія знята в хвилі, як він виходив із суду, де на домагання прокуратора Дюія його арештовано під закидом рекетірства. З ним детектив.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

„Свекруха Явдоха" на сцені.

В неділю, 22. травня ц. р., молоденькі аматори з драматичного кружка ім. Тараса Шевченка відіграли дуже гарну виставу „Свекруха Явдоха". Вистава з мистецького боку випала дуже гарно. А також було багато людей. Серед приявних було найбільше молоді. Молоді, тут роджені аматори, вивязалися зо своїх роль якнайкраще. Головну ролю, Явдохи, відіграла панна Сивуляк; Захарчук грав ролю Якова, Бучко ролю Івана; ролю Ксеньки відіграла панна Тепутот, а ролю Олени панна Гайдамака. Всі вони відіграли свої ролі так, як належиться. Найбільше труду до того вложив п. Пасічник, який режисерував ту песу і приготовляв аматорів до неї. Треба підкреслити, що це надзвичайно миле явище, коли бачиться, як молоді хлопці і дівчата грають українські театральні песи. Це повинні робити молодечі клюби і товариства по інших місцевостях.

Ольга Фостик.

ЗАКРИВАЮТЬ ДОМИ ДЛЯ ВБОГИХ

Закривання великого числа несанітарних і душних домів для вбогих по цілих Злучених Державах це один з добрих наслідків принятої системи уділювання пенсій на старі літа, як заявляє Американське Товариство для соціяльнгоо забезпечення. Це товариство ширить пропаганду за цілковите знищення старої моди повітових домів для вбогих, цих страшил убогих старців. Велика більшість чоловіків і жінок, приміщених по домах для вбогих, знаходиться в стані повних сил і може сама коло себе ходити, коли дістане хоч мінімальну пенсію. Інші, котрі в дійсності немічні чи змушені постійно перебувати в ліжку і потребують медичної опіки, не можуть цього всього дістати у тих старих захистах для старців.

Найзамітніший рекорд закривання захистів для старців зробив стейт Делавар, котрий перевів у себе закон за знищення всіх своїх повітових домів для вбогих. Коли тілесно здорових старців переселено до приватних домів, тоді відкрито модерний шпиталь для тих, котрим брак доброго здоровля.

Стейт Алабама закрив 47 своїх льокальних домів для вбогих. Численні доми для вбогих скасовано теж у стейтах: Конетикот, Ілиной, Айова, Мейн, Мериленд, Масачусетс, Мінесота, Тенесі і Вест Вірджінія. У деяких випадках осталі повітові доми для вбогих сконсолідовано і перетворено на захисти, де подають медичну й особисту опіку і нагляд над хронічно хорими або безвладними вбогими старцями, котрі інакше не можуть дістати відповідної опіки.

Крім закривання домів для вбогих, як притулків для вбогих старців, не тільки зменшено число тих інституцій, але й у значній мірі обнижено число їх жильців. У своїм звідомленні за другий піврік Заряд Соціяльного Забезпечення виявляє, що звиш 5,000 старців, котрі були приміщенні по домах для вбогих діставали пенсію від 36 стейтів впродовж вісьмох місяців існування Закону Соціяльного Забезпечення. Самий стейт Каліфорнія забрав тисячу старих людей з домів для вбогих, коли Пенсилвенія, Ілиной, Огайо і Тексас забрали разом звиш 2,000 зо своїх інституцій і примістили їх по приватних помешканнях на пенсіях.

Переведений дослід Зарядом Соціяльного Забезпечення серед 475,000 старих людей, втягнених недавно тому на стейтові списки, виказав, що типовий пенсіонар, між 70 і 75 роком життя, знаходиться при добрім фізичнім здоровлі і живе з дружиною або іншим членом своїї родини, одначе без якихнебудь засобів до життя, крім пенсії. Досвід теж виказав, що вісімдесять відсотків людей на пенсіях це американці тутешнього роду. Та хоч деякі стейти дають пенсії і не-громадянам, то тільки 2,119 осіб, або всього пів відсотка з усіх людей на пенсії ще не натуралізувались.

ФЛІС.

НЕ СПОДІВАЄТЬСЯ ІНВАЗІЇ.

Юлій Брабец, чехословацький генеральний консуль, при приїзді до Ню Йорку заявив газетярам, що він не сподівається нападу Німеччини на Чехословаччину. Але якби до інвазії прийшло, то Чехословаччина боронилась би.

Всеодно.

— До мене всміхаються всі жінки!...

— Чи ви може міліонер?

— Ні. Фотограф.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Товариства Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер, 9. червня, точно в годині 8. вечором. Проситься всіх членів прийти, бо є важні справи до порішення. Довгуючі члени зволять виповнити свою залеглість, бо контрольна комісія забере книжки до контролювання. — В. Гурянський, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Сестр. Пресв. Богородиці, від. 33, відбудуться в пятницю, 10. червня, в годині 7. вечором, в церковній гали. Напоминається всіх членкць, щоб явились всі як одна, бо є до полагодження дуже важні справи, котрих сам уряд без членів не може полагодити. — Анна Дзюрдзевич, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Місячні збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в суботу, 11. червня, у год. 7:30 вечором, в Укр. Хаті, 2240 Ґрейлінґ ул. Є багато справ до полагодження. Проситься довгуючих членів прийти на збори і вирівняти свої вкладки. Коли хто з членів не може начас заплатити, хай прийде на збори і заявить, з якої причини не може платити. Родичі, що мають дітей, котрі ще не вписані до Союзу, хай їх негайно впишуть до Товариства і до У. Н. Союзу, а ми їх дуже радо приймемо. — М. Шаран, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Звичайні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться в неділю, 12. червня, в годині 2., в Либерти Гали. Проситься усіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. — І. Шеґера, предс.; Д. Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

ШЕНАНДОА, ПА. Піврічні збори Бр. св. Володимира, від. 98., відбудуться 12. червня, в 2. годині, в парохіяльнім домі, Вест Сентер стріт. Проситься всіх членів, щоби прийшли на збори. Буде справоздання за першу половину року. Секретар прочитає доходи і розходи а по відчитанню будеться збирати місячні вкладки. Члени, котрі були минулого мітінґу, чули, що було прочитано, що будеться збирати колекту на Світову Виставу, котра має відбутися в Ню Йорку в 1939. році. Нехай не буде в нашім відділі такого члена або члениці, щоби відмовив дати жертву на українські цілі на Світову Виставу. Гроші будуть вислані до головного предсідника М. Мурашка. — Микола Максимчук, пр.; Іван Зембa, кас.; Іван Чорний, секр.

ГУДСОН, Н. Й. Піврічний мітінґ Бр. св. Йосафата, від. 273, відбудеться в неділю, 12. червня, зараз по Службі Божій, в гали парохіяльній, де звичайно. Обовязком кожного члена прийти на той мітінґ, бо маємо багато важних справ до вирішення, а найважніші дві справи, котрі мусять бути вирішені на тім мітінґу й в тім місяці. Членів, що хотіли вписатися до Брацтва і до У. Н. Союзу минулого місяця, просимо прийти на той мітінґ і їх прийметься. — Михайло Лібрук, предс.; Ілько Лисогір, кас.; Павло Маряк, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Збори Тов. Укр. Січ, від. 59, відбудуться в суботу, 11. червня, в годині 7:30 вечором, в гали під церквою. Всі члени обовязані явитись на збори тому, що є дві нові справи, котрі мусять рішатися на тих зборах. Всі довгуючі члени нехай вирівняють довг. Котрі члени мають знайомого, що ще не записався до У. Н. Союзу, нехай приведуть з собою на збори, або нехай повідомлять секретаря, а секретар радо поможе і запише в користь того члена, котрий буде мати кандидата до впису в члени. Нагорода добра, тому до діла всі як один! Покажімо, що ми є ревними членами У. Н. Союзу, а У. Н. Союз то є ми члени. Всі члени повинні явитись на збори начас. Учімся точности. — Іван Глива, секр.

ПОНЕДІЛОК, 6. ЧЕРВНЯ. — С.Г.

РОСФОРД, ОГАЙО. Піврічні збори Бр. св. Михаїла, від. 235., відбудуться в неділю, 12. червня, в годині 1:30 пополудні, в гали У. Н. Дому. — Н. Проць, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 12. червня, в годині 1. пополудні. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівняти свої вкладки. Є багато важних справ до полагодження. — Тимко Кальмук.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

У Ню Йорку упокоївся в Бозі дня 4. червня 1938. р.

ЮСТИН КАРОЛЬ,

Родився 25. жовтня 1886. Прожив всього 52 років.

Походив зо Струсова, пов. Теребовля. Покійний захорував на запалення легенів, хорував один тиждень.

Покійний був членом Тов. „Запорозька Січ", від. 117., і був рекордовим секретарем протягом кількох років. Взагалі був добрим і діяльним членом.

Похорон відбудеться у вівторок, 7. червня 1938., в 9. год. рано, з заведення П. Яреми, 129 Іст 7. ул., Ню Йорк.

Хай земля Йому буде пером!

Уряд Запорозької Січи.

✝

У „Сейкред Гарт Госпиталі" в Алентавні, Па., номерла в понеділок, 30. травня 1938., молода члениця У. Н. Союзу й відділу 147.,

АННА РАПАВИЙ.

Прожила лише 25 літ. Зіставила мужа Михайла, 3-літню дочку Катерину і любу матір Катерину з Волянських.

Похорон відбувся в четвер, 2. червня.

Земля Її пером!

Іван Федорак, секр.

КЕМПБЕЛ, О. Піврічний мітінґ Сестрицтва Пресв. Діви Марії відбудеться 12. червня, в 2. годині пополудні, в У. Н. Домі, 165 Gordon Ave. Кожна члениця обовязково має явитися на мітінґ в означений чос, бо маємо багато важних справ до полагодження. Також буде піврічне справоздання відділових урядників. Довгуючих членкць напоминається виповнити свої довги, бо в противнім разі мусимо поступити згідно з нашою ухвалою і статутом У. Н. Союзу. — Кат. Лисиґанич, предс.; Марія Сокіл, кас.; Марія Білан, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. Піврічний мітінґ Бр. св. Василія Вел., від. 161, відбудеться в неділю, 12. червня, в годині 2. пополудні, в льокали під ч. 600 Glenwood Ave. Проситься всіх членів прийти на цей мітінґ і вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також будемо принимати нових членів до брацтва без вступного, а до У. Н. Союзу згідно зо статутом. Члени, котрі не дістали дивіденди, хай зголосяться на мітінґу. — А. Стефанович, предс.; В. Ясиницький, кас.; А. Підуфалий, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Піврічні збори Бр. св. Василія, від. 339., відбудуться в суботу, 11. червня, в годині 7. увечір, в домі Укр. Громади, 3322 Н. Лавренс ул. На ці збори проситься усіх членів численно прибути на час, приписаний урядом. Буде звіт відділових урядників, а також звіт контрольної комісії за минулих 6 місяців. Тож відділові урядники закликують усіх своїх членів прибути на ці піврічні збори і вислухати звіту приходів і розходів за цей час. Напоминається усіх членів, котрі довгують більше як два місяці, щоби зволили прийти на збори і по змозі вирівняли свої залеглі вкладки. На цих піврічних зборах будеться принимати нових кандидатів в члени У. Н. Союзу без вступу. Котрий член приєднає нового члена, отримає нагороду від У. Н. Союзу. — Іван Сорока, Макс., предс.; Іван Сорока, Мих., кас.; Олекса Дюрка, секр.

НАСТАВ СЕЗОН НА ЛОВЛЮ РИБИ.

Холодна весна не дає людям купатись, і тому в багатьох околицях літники займаються ловлею риби. Шарльота Мавнт зо Спрінґ Лейк, Ню Джерзі, хвалиться ловлею риби в цім озері.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(11)

Тарзан виконав свою втечу так скоро, що капітан у першій хвилі не знав, що сталося. А далі, очунявтши, він звелів своїм воякам хапати за зброю. Вояки виставили вперед свої кріси, але капітан застановлявся, чи давати приказ до стрілу. Він боявся, що вбє молодих хлопців. А тимчасом Тарзан блискавкою зближався до нетрів.

За пару хвилин він зник у них. Постоявши хвилю, капітан звелів своїм воякам перешукати нетри. Та скоро він сам переконався, що цей приказ був безглуздий. Нетри великі, а цей білий великан порушувався в них зручніше від малпи. По кількох годинах капітан звелів розшуки припинити. Повільним кроком вертався відділ вояків враз з капітаном додому.

Підійшовши до своєї оселі, капітан запримітив гурт чорних вояків, що над чимсь радились. Капітан відразу пізнав, що сталося щось зле. Побачивши капітана, чорні німо позвертали свої обличчя до нього. Тимчасом з хати вибігла жінка капітана. Побачивши чоловіка, вона кинулась до нього і з розпукою закричала: „Івонна, Івонна зникла".

Івонна була донька капітана і його жінки. Жінка гістерично плакала, розказуючи, як це їх донька, забавляючись, відійшла кільканацять кроків у нетри і там у таємничий спосіб зникла. В той час не чути було ніде ні реву звіра, ні слідів якихнебудь людей. Обличчя капітана нахмарилось. Він уже мав розвязку цього схоплення. Він був переконаний, що це зробив Тарзан.